

פ ר ט י כ ל מ ט' 67 / ד'

מישיבת ועדת הכספים ביום א', יב' באדר תשט"ו
6.3.55 שעה 10.00, בנין הכנסת, הקריה

נוכחון:

היו"ר י. גורי
ח. אריאב
א. הרצפלד
ק. לוז
ח. לטרן
א. ציזלינג
א. טטופ

פוזמנים:

ח. גבתי - מנהל משרד החקלאות
סר בן-דוד
ש. טפיבק - מזכיר

סדר-היום:

תקציב משרד החקלאות לשנת הכספים 1955/56.

היו"ר י. גורי:

בדברי הפתיחה שלו בכנסת, רמז סר החקלאות, שתבואנה איזה הצעות לוועדה בקשר עם הבצורת. תקציב משרד החקלאות מסתכם ב-5,588,000 ל"א. מכיון שבדברי ההסבר היו מפורטים ויש להניח שלהנהלת המשרד יש חלק בהם, אני מסער מסויב להציג שאלות ותוך כדי כך לברר את הדברים.

הייתי מבקש ביאורים נוספים בנוגע לחינוך החקלאי הבעייה כיום היא, האפשרות הסוגבלת מאד לקבל חינוך חקלאי, מבחינת שכר הלימוד שהוא די גבוה. מפעל הסטיפנדיות בא לעזור למשפחות שיכולתן מועטת ובשנתיים האחרונות פעולתו הורחבה במקצת. אני רוצה לשאול אם יש למשרד החקלאות בענין החינוך החקלאי תכנית לטווח ארוך, מבחינת מספר בתי-הספר, מספר התלמידים, הורדת שכר הלימוד, הרחבת מפעל הסטיפנדיות, העברת בתי ספר או חלק מהם להחזקה טלאה של הממשלה - ואני מתכוון בראש וראשונה לבתי הספר במקוה-ישראל ובבן-שמן. אני מצרף לזה גם ענין כתות ההמשך במסגרים חקלאיים. חלקה של הממשלה הוא צנוע מאד, והשאלה היא - מה תכנית הממשלה בכדה החינוך החקלאי בטווח ארוך?

ח. לטרן:

מהו קנה המידה להתתפנות המשרד בטוסדות הנתמכים? יש לפנינו רשימה של 12 בתי-ספר שההסתתפות בהם היא שונה, ובמידה שאני מכירה אותם - יש פה אי-צדק טלווע וההסתתפות היא קטנה מאד.

אני יודעת לבעטה טטהו רציני בענין הסטיפנדיות, אבל הגיעו אלי ידיעות שמספר התלמידים הסוכנים לרכוש חינוך חקלאי הרבה יותר גדול וכנראה שהסוכנים שיכנסו אינם מספיקים כדי לתת סטיפנדיות לכל נער ונערה שרוצים ללכת לבית-ספר חקלאי.

א. ציזלינג:

מבקש הסבר על מקור ההכנסה בסכום של 612 אלף ל"י בענין החינוך החקלאי, אני שואל במיוחד על האפשרויות של הרחבת כתות ההמשך על יסוד תמיכה ועזרה נוספת. לפי מיטב ידיעתי הנכונות למסור לחינוך חקלאי במסגרים היא גדולה ומתרחבת.

אני רוצה לשאול לגבי ענין הבטחון והוצאות היטובים בקשר לכך, מבחינת הצד הכלכלי שבדבר. לקראת מה אנחנו הולכים? סוף סוף ישנו גבול של יכולת עמידה. מונח לפני חשבון של מסק בן 150 חבר, ולפי מיניסום השקעות שהם מביאים בחשבון הם מוציאים בממוצע בסך-הכל 466 לירות לכל משפחה לטנה לצרכים אלה - הוצאות שקטורות בתאורה, הובלת צנורות בכל יום לסדה ובחזרה וכדומה.

אני רוצה לדעת פעם באופן מוסמך, מה זה לכיס - גם מבחינת הטיבנה, גם מבחינת הביצוע וגם מבחינת היחס לקרקעות זמים.

מבקש דברים יותר מפורטים בענין הדיג, וכיחוד לאחר שינוי הסער שמחשבים להם. גם פה מונח לפני חשבון של ספינת דיג בעלת יכולת ביצוע מסויים ומה מצב ההכנסות וההוצאות על יסוד הסער החדש. זה חשבון סמראה עורף הוצאות על הכנסות, גם במצב של התפתחות.

ובענין האשראי - לאן אנחנו הולכים בזה, נוסף להכרזות? בקטר לענין השיכון, אני מציע שהדיון יהיה מסותף, בהסתתפות נציגי מטרד החקלאות ומטרד העבודה. הילתי רוצה שיאמר לנו איך נראית מדיניות המחירים לגבי החקלאות בטנה הבאה.

פ. לונז:

(א) אוטורים שמחלת הפה והטלפיים הנפוצה כעת באה לרגל הברחת בקר מסוריה. האם אוטורים באיזו פעולה נטרצת בקטר לזה? (ב) בעקבות דברי ח"כ ציזלינג, אני רוצה לדעת אם יש איזו שהיא הערכה, מה חלק האשראי השחור באשראי של הסקרים; מי הם סוגי הסקרים הנזקקים לאשראי שחור ומה היקף תופעה זו. (ג) צריה כלי כמות הבקר במסק הקיבוצי לא גדלה בזמן האחרון, כי יש סלקציה חזקה מאוד, שאלתי היא, מהו לדעת מטרד החקלאות גבול התרובה שבו כדאי למדינה להחזיק בבקר הזה, ואם אין הסלקציה חסורה מדי. (ד) מהו היצוא החקלאי הטנה? אני יודע שהיתה ירידה ביצוא הבבנות; מה המצב ביותר הענפים, פלבד הדורים? (ה) מה חדש בתכנון החקלאי? היה ב"הארץ" מאמר על מספר ימי העבודה שמסקיעים בארץ בכל ענף וענף בהשוואה עם ארצות הגרית, בעקבות בורמות שהמרכז לתכנון פירסם. אם מספרים אלה בדוקים, זו שאלה גדולה, וצריך לנקוט בצעדים נפרדים יותר כדי לעבור את אשר נקבע שם.

ח. אריאב:

בענין תחנת הנסיונות, בקטר עם הנסיונות בהדרית, האם הוכח שצחוף לשם כך שטה של 1700 דונם?

יש כל הזמן ויכוח בנוגע לחקלאות ולחקלאים; באמר שאם החקלאות צריכה להיות אינטנסיבית, הרי שטח הקרקע איננו מספיק לכל מתישב בחקלאות החדשה; ואז צריך לתת יותר קרקע ועל-ידי כך יש פחות חקלאים. האם אפשר מנקודת מבט כלכלית לדבר על מצב של חקלאים רבים וחלוקה רציונאלית של שטחי הקרקע?

א. ציזלינג:

בקטר לבנק ישראל לחקלאות, אני שואל: (א) כיצד ציפצום ההסקעה בהגדלת ההון? (ב) האם יש איזה קטר בין גביית כספים מחובות - ביחוד חובות קודמים של הפרדסנות - בקטר להגדלת ההון של הבנק לחקלאות?

אבקס פרטים על מדיניות מחירי המים לגבי ישובים, שהוצאות המים בתנאי ההתייבות שלהם קטים במיוחד: או ישובי הר, שמחיר המים גבוה, או ישובים טרוחקים שהובלת המים אליהם קשה ויקרה. שאלתי, ביחס לאפשרות הקלת העומס המוטל עליהם ועל מי הוא צריך ליפול?

מה פירוש 2 מיליון ל"י הכנסה מרכישת זכויות המים בתקציב הפיתוח? אבקס לדעת את דרך השימוש בזה.

ח. אריאב:

האם אפשר לקבל רשימת בתי-הספר החקלאיים הנתמכים על-ידי הממשלה? ביחס למקרה-ישראל, היה פעם הסכם על הסתתפות בטחצית; האם עומדים על כך?

האם היו בטנה שעברה מקרים, סמים עברו במקום ישוב והמתייבים או החקלאים הותיקים לא יכלו לקחת את המים כי לא היתה אפשרות לתת כסף לקבל המים או לסדר את הרשת שלהם?

ח. למדן:

מה הם הנסיונות לגבי גידולי תה וקפה?

א. ציזלינג:

אבקס לדעת פרטים על הקמת ארבע יחידות מכניות איזוריות.

פ. לונז:

האם הסכום למחקר סיבים הגיע לאיזה שהן מסקנות, ומדוע קוצץ תקציבו?

א. ציזלינג:

אבקס לדעת חשבון של חברת או חברות מטעים; מה הסקיעה חברה כמו "מהדרין" מצידה ומה ניתן לה שכל המקורות הממשלתיים, כולל הלוואות וכו' - לדונם פרדס, או בצורה אחרת?

היו"ר י. גורני:

איך נראים לכם עתידות הדיג באילת? התפתחות הדיג נתקלת במכשולים רבים וגם כשלוניות בטחחים שונים.

מסדר החקלאות בא במגע קרוב מאוד עם אגף
 פרקעות באוצר, שהוא כרגע מאוחד מסביב לרשות הפיתוח. יש גם ועדות
 אחדות מסביב לאגף זה, וכל אחת פועלת בשטח מסויים. בדו"ח מס' 4 של
 כבקר הסדינה, הוא הציע לרכז את פעולת הוועדות הללו בוועדה אחת, עם
 אפשרות לקיים במידת הצורך ועדות-סטנה לעניינים מסויים. למלתי היא,
 א: מסדר החקלאות - מתוך המגע שלו עם הוועדות הללו ועם אגף הכספים -
 מוצא שהמסדר כפי שנתגבש היום מביח את הדעת ואין צורך להכניס בו
 שינויים נוספים.

ענין גידול בקר: בסעת הדיון על אחד מצוי
 מכס, על העלאת מכס על בשר סימורים הטובא טארצות-הברית על-ידי חברות
 הסקרופים, באטר לנו שאחד הנימוקים הטכריים הוא, לעורך פיסום עגלים
 לאספקת בשר. בישיבה זו הסתתף גם אחד מאנשי מסדר החקלאות, והוא אשר
 סצו זה הותקן מתוך מצע עם מסדר החקלאות, וכי הנסיון במסך ספילם-שלטת
 השבועות עדיין אינו מספיק להוצאת מסקנות; אבל כוח מסדר החקלאות,
 אשר שהוא מסוכנע, כי תוך סנה-סנתלים פיסום העגלים יתפתח במידה
 כזאת, שיספק חלק גדול מהבשר ויצמצם את היבוא.

מה בענין בית-החרושת לסוכר? אני מציע לוועדה,
 לציין באופן נפרד את הסעיף של התמיכה לחיבון החקלאי.

ח. גבתי: לא נתנגד לכך.

היו"ר י. גורי: העברת התחנה לחקר החקלאות מרחובות לבית-דגון
 עוררה בקורת, כשהדבר נעשה לפני כשנתיים.
 הייתי רוצה לדעת איך מותחלי הבקורת רואים כיום את הדבר, או אם סנקודת
 מבט מסדר החקלאות ההעברה היתה הכרחית וחיונית.

בענין נהיעות פרדסים חדשים ביזמתה של המטמלה,
 החלטנו לקיים בירור בשעה שנדון על תקציב מסדר החקלאות. חבר הכנסת
 אריאב ביקש לקיים דיון זה, אבל מוטב לקיימו בנוכחות סד האוצר.

ענין היעור: מהי כיום תפוקת העצים שאפשר
 להסתמס בהם לצרכים שונים, ואיך נראה הדבר הזה בפרספקטיבה של שנים -
 האפשרות לספק את צרכי הארץ מתוך עצי היער שלנו.

א. ציזלינג: בפרטת הערבה ואילת, מבקש לדעת מה יש למסדר
 החקלאות לומר בענין הפניעה של עליית יחידה של
 הקיבוץ המאוחד לאילת. מה יש לו להגיד בענין העובדה, שניתנה תשובה
 שלילית?

ח. גבתי: על-ידי מי ניתנה תשובה?

א. ציזלינג: באמצעות המרכז החקלאי תחילה, וגם על-ידי
 מסדר הפיתוח, בפנייה ישירה. אני סוכן לבסח
 סאלתי בצורה חיובית דוקא: מה סוכן לעשות מסדר החקלאות, בכדי להקל
 ולהחיש ולאפשר עלייה של יחידה של הקיבוץ המאוחד, שמכונה לעלות לארץ?

ח. גבתי: אני רוצה להקדים ולומר משהו בקשר עם עניני
 הבצורת. אנחנו במצאים במצב, שאיט עוד איננו
 יכול להגיד מה יהיה היקף הנזק, מפני שיש עוד סמך של תקוה. בסכנה
 בתונים כל גידולי הפלחה בארץ. אם לא תרד יותר שיפת גסם, כי אז כל
 גידולי החורף בתונים בסכנה. ברור שכמעט שלא ייזדעו תבואות קיץ. זה
 עלול להיות אפסד גדול מאוד. לפי הערכתנו, ההכנסה ברוטו מהפלחה בארץ
 היא בגבול 50 מיליון לירות (כל מה שזורעים בסנה אחת). טסום כך
 מסדר החקלאות עוד איננו מכין שום הצעות קונקרטינות.

ברור לנו שיש כבר איזורים שסם המצב לאחר
 יאוס: איזור בית-סאן, חלק מהעמק המזרחי והנגב - ססם ידוע כי אין
 כלום, או כמעט שאין כלום. ברור שבצורך לאחוז באמצעים גם כדי להסלים
 מה שיחסר וגם בשביל עזרה למסקים הסובלים. תסומת הלב העיקרית מופנית
 להבטחת הטספוא הגס לבעלי החיים. הוקמו ועדות איזוריות ספועלות
 בכל איזור ובדקות את תכנית הייצור של כל מסך, וקובעות באיזה דרך
 להסלים את הצרכים של הטספוא הגס.

ברור לנו שכדי להטלים את ההפסד בגרעינים יצטרכו להגדיל את היבוא של הגרעינים לעומת מה שחשבו קודם, וישנה הסכמה של האוצר לדאוג לכך מבעוד מועד.

תעמוד השאלה: כיצד מסקים - בעיקר אלה שחלק גדול מהכנסתם הוא מהפלחה - יחזיקו מעמד? אנחנו סבורים שהדרך שהלכנו בה בשנת הבצורת הקודמת (לפני שלש שנים) בשהעמדנו לרשות המסקים הלואות שעזרו להם בסידה מסויימת להתגבר על הקשיים - לא נוכל להציע טוב דרך זו, כי בעיקר באיזורים שסם הבצורת היא הופעה דחופה, החוב מהבצורת הקודמת עוד רובץ עליהם. נצטרך לחפש דרך לעזור למסקים לא בצורה של הלואות, כי אם בצורה של סיוע מטסלתי או הענקה מטסלתית, שלא תרביץ כחוב. הכוונה בעיקר לאיזורים המועדים לבצורת ולאותם מסקים שענף הפלחה תופס אצלם חלק ניכר מהכנסות.

אבל זה רק קו כללי שאיננו מבטאים אותו עדיין בהצעות מטסיות, כי אנחנו מחכים כדי שהתמונה תתבהר קצת יותר.

א. ציזלנינג: בדרך כלל ניתנים למפרע סכומים למסקים, על חשבון היבול. האם הובטח שמסקים אלה, שאצלם בצורת, יקבלו את ההלואות באותו מועד?

ח. גבתי: הכל קבלו כבר. עכשיו מקבלים את הכל בעונת הזריעה.

בענין החינוך החקלאי, איננו יכול להגיד שיש לנו תכנית מפורטת, מה נעשה בחינוך החקלאי במסך חמס השנים הקרובות, פרט לקורים כלליים. והקורים הכלליים בשטח זה הם: יהיה צורך בשנים הקרובות להרחיב את אפטריות החינוך החקלאי בטי דרכים: אנחנו רואים קודם כל אפטריות להגדיל את בתי-הספר הקיימים. אנו סבורים שיהיה זה נכון להגיע למוסדות חינוך יותר גדולים מסהם כיום. לכן אנחנו גם דואגים בכל בית-ספר שהקיימונו בזמן האחרון, לצייד אותו בקרקע ובאפטריות של פיתוח טסק, כדי שיוכל להכיל מספר הרבה יותר גדול של תלמידים.

מלבד זאת, בתי הספר גדלים באופן אורגאני. אנחנו חושבים להקים בשנים הקרובות בית-ספר נוסף בגליל המערבי, במקום שבו נמצאת עכשיו תחנת הנסיונות בעכו. הקמת בית-ספר זה תהיה תלויה בסידה רבה באפטריות הכספיות שיהיו להקמת המבנים והציוד הדרוש, כי גם בתי-ספר אחרים שהוקמו בשנים האחרונות צריכים עוד הסקעה של סכומים גדולים.

בד בבד עם זאת יש לדאוג שנוכל לאפשר למקסימום תלמידים ללמוד. לפי ידיעות שיש לנו בשנה האחרונה, לא נסארו בחוג תלמידים שרצו ללמוד.

ח. למדן: גם מורה מסר לי על קבוצת תלמידים שלא מצליח לסדר.

ח. גבתי: אטר לתכנית להעביר בתי-ספר מרשות ציבורית לרשות מטסלתית - בעיקר אל בי מקוה-ישראל ובן-שטן - איננו יכול להגיד שיש לנו התלהבות רבה לכך. אחרי הכל איננו מסלים את עצמנו, שהאמצעים שיעמדו בתקציבי הממשלה לרשות החינוך החקלאי יהיו עד כדי כך גדולים, שנוכל לספק את כל הצרכים. יש שורה של בתי-ספר חקלאיים שמקיימים את עצמם ב-90-95% מסקורות כספיים שאין לנו כל ענין להפחית אותם. האמת היא שיש מוסדות אחרים - לא רק שני בתי-ספר אלה - שתובעים כי הממשלה תקבל אותם; ואנחנו איננו מזדרזים לעשות זאת כי אני חושב שבזה נגרום לצמצום החינוך החקלאי בארץ ולא להרחבתו. אנחנו חושבים שכל מפעל שאפשר להמשיך לקיימו מסקורות ציבוריים בעזרה כספית של הממשלה - צריך להשאיר את המצב כמו שהוא ואת האמצעים הנוספים להסקיע בפיתוח השטח הזה. על כן איננו יכול לענות תשובה חיובית אם יש לנו תכנית להעברת בתי-הספר האלה לרשות הממשלה.

ח. למדן: האם כל בתי-הספר האלה סלאים?

ח. גבתי:

בתי-הספר הממשלתיים התמלאו. גם בבתי-ספר חקלאיים אחרים המצב דומה. יכול להיות שפה ושם יש מספר מקומות ריקים. בדרך כלל לא היו קשיים במילוי בתי-הספר, במידה רבה הודות לקיום קרן הטיפנדיות. המקומות שישוב - מלאים, אבל אפשר בהוצאות לא גדולות להגדיל את מספר התלמידים. הקושי הוא לא רק בהקמת בנין מתאים; יש קשיים רבים במציאת צוות מורים מתאים. על כן, במידה שאפשר לתרום את הצוות הקיים, יש לזה חשיבות רבה מאד.

איני יכול לומר מהו קנה-המידה בחלוקת התמיכות. מלבד מקוה-ישראל - שם יש לנו חוזה אתם - יתר סכומי התמיכות מתחלקים ע"י ועדה מיוחדת אשר בודקת גורמים שונים. אפשר לסעון שהסכום כולו אינו גדול במידה מספקת. אני מוכרח להטעים שהשתתפות היא סמלית יותר, אבל יחד עם זאת אין להעמיד זאת מול תקציב בתי-הספר, שהם בטאח אחרים על החזקת המטעם, לעומת בתי-ספר אלה. בהיקף זה של התקציב - לפי ההוראות שניתנו לנו מטעם האוצר בקשר להכנת התקציב, ובאופן יחסי למה שהיה לפני שנה - לא ראינו הינה אפשרות להגדיל את סכום התמיכות יותר מזה הנופיע בתקציב.

מר בן-דוד:

אשר לסטיפנדיות - גומרי בתי-ספר יסודיים מקבלים סטיפנדיות לאחר בחינה מסוימת, ללימוד בבי"ס תיכון. בתקציב מסדר החקלאות הוכנסו 450 אלף ל"י לסטיפנדיות. בוועדה ששיתפת לעניינים אלה, דחו את סתן הטיפנדיות לתלמידים שהולכים לבתי"ס חקלאיים, בטענה שסכום זה צריך להיכנס לתקציב מסדר החקלאות - ואילו אנחנו לא הכנסנו בכלל סכום כזה לתקציבנו. יוצא שקיימת אפליה לגבי תלמידים שרוצים ללכת לבתי"ס לחקלאות.

א. ציזלינג:

אני חבר לוועדה שמטפלת בעניין זה. לוועדה זו הודיעו כי אין עיכוב בקבלת תלמידים לבתי"ס חקלאיים בגלל אמצעים. גם שם עמד העניין הזה, של השתתפות מהטיפנדיות שבתקציב מסדר החינוך, והם לא הקציבו זאת לאנשים שהולכים לבתי"ס חקלאיים.

אני מציע, שכאשר נגיע לכירור עם מסדר החינוך בעניין זה, נזמין את באי-כח הסחלקה לחינוך חקלאי במסדר החקלאות, ונביא את העניין הזה לידי גמר.

סוכס: לקבל את הצעת ח"כ ציזלינג, לגבי אופן בירור הבעייה הנ"ל.

היו"ר י. גורי:

אני נקבתי בשמות שני בתי-ספר: מקוה-ישראל ובן-סמך. אני סכיר את המצב בבית"ס השני. הבינותי את גישת מסדר החקלאות, אבל אטרתי שקיומו של בית-ספר זה מכל מקום הוא קשה מאד. הוא גם מקבל תמיכה מאד זנועה. אמנם אני יודע שביה"ס נעזר בעבר גם בדרכים אחרות. אף על פי כן אני רוצה לשאול, איך נראית לכם אפשרות לקיים ביה"ס זה בצורה סיוכל גם להתרחב ולסמור על הרמה שלו, מבלי שתבוא תמיכה עוד יותר גדולה ממסדר החקלאות.

ח. למדן:

נאמר שאין זה רצוי, לסתום מקורות הכנסה אחרים. אני חושבת שהדרך הנכונה היא, לתת תמיכות יותר גדולות כדי לאפשר הרחבת ההיקף.

ח. גבתי:

אינני סכיר עד כדי כך את המצב בבן-סמך, שאוכל להגיד מה יש לעשות שם. אני מוכן לבדוק זאת. אין לנו התנגדות להגדלת תמיכות לבתי-ספר. השאלה היא, אם יש לנו אפשרות לעשות זאת בתוך המסגרת שאנו נתונים בה. לפני שלש שנים ולפני שנתיים פנו אלינו, גם מועצת הפועלות וגם מוסדות אחרים בתביעה לקבל בתי-ספר. סרבנו לעשות זאת. ייתכן שעל-ידי הלחץ יהיו צמצומים, ואז נסכים עצה, תוך שמירה על מקורות ההכנסה האחרים הקיימים.

חבר הכנסת ציזלינג שאל בקשר עם הרחבת כמות ההסך: עזרת מסדר החקלאות בהסעות בבתי-ספר שאינם ממשלתיים, מתבטאת בהלוואות שאנו נותנים להם להרחבת המסך החקלאי, בין ע"י תקציב הפיתוח או מכספי הבנק לחקלאות. בסניף האחרונות ניתנו סכומים גדולים, אמנם כהלוואות, אבל למספר שנים גדול. זאת עסינו גם לכתות המסך במסקים, במידה

6.3.55

ח. גבתי

במידה שהיו להם תכניות להקמת מסך על יד בית הספר או לפתח ענפים חקלאיים מיוחדים. אין בתקציבנו - לא בתקציב הרגיל ולא בתקציב השיתוח - כספים להקצות אחרות בבתי-ספר: בנינים וכו'. מה שנוגע לעזרה בהקצות סוטפות, זה בכלל בשאלה הכללית, שעליה דברנו בקשר לתמיכות מסוד החקלאות בבתי"ס ציבוריים לא-מסלתיים.

מלבד זאת, בעיקר בשנה האחרונה, המצאנו ציוד לבתי-ספר, שקבלנו מהטיוע הטכני: ציוד מעבדתי, ציוד ללימוד הנראות מסך-בית וציוד שונה אחר. זה ניתן כהענקה.

ח"כ צילינג שאל על פירוט ההכנסות של 612 אלף לירות נוספות, כי בסך-הכל הכנסות המסוד מטכמות ב-2.127.000 ל"י. הכנסות אלו מורכבות מסעיפים שונים. בחינוך החקלאי זה מורכב מהכנסה משכר-לימוד, המטתכם בבתי"ס שלנו ב-195 אלף ל"י, ומהכנסות המסך החקלאי בבתי-הספר. כן יש לנו הכנסות מסקנים אחרים: סכומים ניכרים מתחנות הנסיונות, הכנסה גדולה באגף המסעים מבקורת הפרוי; אנו גובים 15 פרוטה לכל תיבה, לכיטוי הוצאות הבקורת. ארגנו בקורת תוצרת חקלאית אחרת המיועדת ליצוא, והטלנו גם פה אגרה קטנה. יש לנו הסתפזות של מוסדות אחרים, כמו הסוכנות היהודית; יש לנו הכנסות מפעולות שאנחנו עושים: המחלקה לשימור הקרקע, למסל, מכינה תכניות למסעים ועיבוד בקווי-גובה. יש לה גם ציוד כבד שהיא מבצעת בו בעצמה את העבודה. בייעור יש לנו הכנסות מעץ שאנחנו מוכרים למטרות שונות. אלה הם סוגי ההכנסות, ובעמוד 245 בספר התקציב ישנו פירוט שלהן.

בקשר עם הוצאות בטחון בישובי הספר - אני עד היום הזה אינני יודע את הכתובת לענין הזה. הענין הוא חמור ביותר. אנו עומדים תחת לחץ של תביעת עזרה מצד מסקים, לטאת בהוצאות הבטחון, שהן הוצאות גבוהות. אינני יודע אם זה בדיוק 400 או 500 לירות, אבל יש הוצאות גדולות בקשר לכך. כל הכירורים שהיו לנו - והיו בירורים רבים עם אנשי הצבא ומסוד הבטחון והמסורה - פה ושם תוקן משהו, אבל אלה דברים שמתקנים רק בחלק קטן את הענין. הנטל הכבד נשאר עד היום על המסקים ובלי פעולה והחלטה מיוחדת שתקבע איזה מסוד ממסלתי צריך להיות אחראי לזה, אינני רואה שום מוצא. זאת אומרת, אנחנו מדי פעם מתקנים פה ושם איזה דבר, אבל הנטל הכבד נשאר.

א. צילינג: האם מסוד החקלאות יכול לתת לנו הערכה?

ח. גבתי: אני חושב שכן.

נשאלה שאלה על לכיס. מה שאני יכול למסור עכשיו בקשר לתכניות ההתישבות באיזור הזה: עוד לא נסתיים התכנון הכללי של האיזור. כפי המדובר כיום, מדובר על בערך 180-150 אלף דונם, שיט שם מקום ל-50 או ל-60 ישובים בעתיד. אולם במידה שהמרכז לתכנון עשה בדיוק של האפשרויות שנראות כיום לעין - בעיקר מבחינת המים שהאיזור הזה יוכל לקבל, לאחר שיטופקו הצרכים של הישובים הקיימים כבר בכל איזור הדרום והנגב; אנחנו הגענו להחלטה זמנית, שיט לעת עתה להעמיד את התכנון של ההתישבות באיזור זה בגבול השימוש ב-30 מיליון קוב מים לסנה, שזה בערך בגבול של 2000 יחידות מסך נוספות (לפי 15 אלף קוב ליחידה). 2000 היחידות הן בממוצע של 40-30 דונם כל אחת, כלומר כ-70 אלף דונם. מה שמתכננים למעשה לקראת השנה הבאה, זה בערך כ-1200 יחידות באיזור הזה.

הרחבת התכנון הזה תהיה תלויה במידה שיתבררו באופן יותר מדויק אפשרויות המים באיזור הנמצא דרומה מהירקון, כי כל האיזור הזה מהווה כיום מבחינת המים יחידה אחת. חלק מ-1200 היחידות יעלה בחלק המזרחי של האיזור, בצורה פחות אינטנסיבית, וחלק ירוכז בחלק המערבי של האיזור.

היו כמה שאלות בקשר עם הדיג. אני סבור שאנחנו התקדמנו יפה בענף זה בשנה האחרונה.

א. צילינג: אני שאלתי על לכיס, גם על כל מיני שמועות: מי המתכנן וכדומה.

א.פ.

התכנון המפורט של איזור לכיס לא נסתיים עד היום, ובמידה שהיא עומד להתגבש הוא יובא לדיון במרכז לתכנון.

ח. גבתי:

במרכז לתכנון.

מי מעבד את זה?

ח. אריאב:

הסוכנות היהודית. הם מביאים את החומר לבדיקה ואיזור למרכז לתכנון.

ח. גבתי:

א. ציזלינג: אינני יודע אם יש לי אינפורמציה מדוייקת בענין זה, אבל עד כמה ששמעתי, בהנהלת הסוכנות אין בענין זה שום החלטה או שום קביעה מוסמכת - בטאלת ההתייחסות וצורתה בלכיס. הדברים שמוביאים לציבור, מובאים על יסוד תורות ודרכים שאנחנו גם לא יודעים את תכנם. כל פעם מופרח משהו באויר. אם כן: הנהלת הסוכנות - לא, מסדר החקלאות לא, מרכז התכנון לא; מי כן?

א. ציזלינג:

ח. גבתי: אינני יודע מה הנהלת הסוכנות החליטה, או לא. המחלקה להתייחסות של הסוכנות, בלשכת התכנון האיזורית שלה מעבדת את תכנון האיזור והיא ניגטת עכשיו לתכנון המפורט, סיובא אחר כך למרכז לתכנון; אז תהיה החלטה מוסמכת על מספר הטסקים ועל תכנית המטק סיוקם בלכיס. כל מה שמדובר היום - אינני יודע בדיוק - כל אלה הן סמועות שאינן מוסמכות, כי העבודה לא הסתיימה.

ח. גבתי:

ח. אריאב: אם העבודה לא הסתיימה, איך מדברים כבר על דבר העלייה?

ח. אריאב:

א. הרצפלד: זו לא עליה להתייחסות.

א. הרצפלד:

ח. גבתי: מים לא יגיעו לסם לפני האביב הבא. עכשיו גומרים את התכנון, ובמסך הקיץ יש רצון לרכז סם עובדים במחנות טרוכזים, שיעבדו בעבודות ראשוניות. פעולה חקלאית מסט לא תוכל להתחיל סם לפני אביב שנת 1956.

ח. גבתי:

א. ציזלינג: על יסוד מה בינתיים מוצג סימן-טאלה על קרקעות שהם ממשטיים בסיס קיום לישובים שהם מראשוני הנגב הרחוק יותר, ושאינן להם בסיס קיום אחר - רביבים וכדומה?

א. ציזלינג:

ח. גבתי: במידה שמתכננים את האיזור, ייתכן שאותם שטחים שמעבדים כיום יצטרכו לקחת אותם להתייחסות חדשה. יחד עם זאת כל תכנון מביא בחשבון שלמסקים אלה ייספרו סחי קרקע לעיבוד. ייתכן שיצטרכו להעביר אותם שטח לשטח בתוך האיזור הזה.

ח. גבתי:

ח. למדן: בינתיים, מה שהסוכנות מציעה - זה ההיפך.

ח. למדן:

א. הרצפלד: הוסיג הסכם בין הסוכנות והמרכז החקלאי והמטסקים, על השטחים המתחלפים. ביום ב' שעבר יטבו כל היום באסקלון באי-כח הסוכנות וכל המטסקים שבאו בתביעות, ובאי-כוח המרכז החקלאי, ובאו לידל הסכם על השטחים המתחלפים. לא אגיד טזה נגמר במאה אחוזים.

א. הרצפלד:

א. ציזלינג: אני יכול רק להעיד על מה ששמעתי בוועידת הקיבוץ המאוחד שהייתי בה, וסם נמצאים ישובים הנוגעים בדבר. לא שמעתי סם על הישיבה הזאת, אבל היה סם גם א. כנעני, ואחד אחר השני עלו באי-כוח הישובים האלה וטינו את חרדתם הגדולה למצב.

א. ציזלינג:

א. הרצפלד: אני אומר לכם, שיטבו ביום ב' וגמרו.

א. הרצפלד:

א. ציזלינג: אני חושב שאנחנו בענין לכיס נצטרך לבקט אפשרות של בירור יותר מלא, בקטר לדיון של התקציב.

א. ציזלינג:

ח. גבתי: ואז אציע להזמין גם את בא-כוח הסוכנות.

ח. גבתי:

מצב הדיג סופר בהרבה בזמן האחרון, הודות לכך שהסנה נכנסות 13 ספינות חדשות, בתוספת ל-19 שיטנון. עוד 5 תכנסנה בראשית השנה הבאה, ואנו מזמינים עכשיו עוד מספר ספינות מכספי

הסילומים. ספינות הסילומים הגיעו כמעט כולן, והן ספינות טובות. שלל הדגים, בעיקר בדיג החופי, גדל בשנה האחרונה במידה ניכרת. מניחים שייצור הדגים הגיע בשנה האחרונה ל-8500 טון מכל הסוגים, ובהם חלק גדול לדגי המידגה. התצרוכת הכללית היא 20-22 אלף טון. לפי הערכתנו, עם תוספת הספינות החדשות וגם עליות היבולים בבריכות, נגיע ב-1955/56 ל-11,5-11 אלף טון דגים. יכול להיות שנגיע ליותר מחצי, כי מתברר שבמידה שאנחנו מייצרים יותר בטר צריכת הדגים יורדת.

מלבד זאת החלטנו יחד עם האוצר להזמין ספינה לדיג במרחקים. הכוונה לספינה שתצויד בציד הדרוש ותדוג באוקיינוס האטלנטי, בשדות הדיג הבינלאומיים. אנו רואים בכך דרך להתקרב יותר מהר לאספקה עצמית של הדגים.

מה שנוגע לאילת: - באילת עובדת קבוצת דיג, אבל איננו יכול להגיד שהתקדמנו עם הרבה. לא התגברנו עד עכשיו על הקטיים. הקטיים הם קודם כל פוליטיים - זה שאיננו חפשיים לנוע בים. כשאנו מדברים על אילת, המדובר על כל הסביבה ההיא, וזה קסוד בדיג בסביבת אריתריאה, חבט וכו'. היו כמה נסיונות להתקשרות עם פירמות איטלקיות שהביאו הנה ספינות בשביל לרכוש נסיון בטיים אלה. הנסיון האחרון נעשה לפני כמה חודשים. הגיעה ספינה איטלקית, ואחרי שהתחילה לעבוד היא נרתעה - כנראה גם בגלל איומים וגם בגלל חשש להפסדים גדולים. לפני כמה שבועות עזבה הספינה הזאת את אילת. אנו מחפשים דרך אחרת, איך להגיע קודם כל ללימוד העניין. דרושות עם ליטות אחרות לגטרי מאטר בים התיכון, ואת זה צריך ללמוד.

ח"ב לוז טאל על כחלת הפה והטלפיים. מחלה זו הועברה אלינו מסוריה כנראה. אנו מחשבים עכשיו את הבקר בכל הארץ. הזכנו תרכיב שהולנד ואני חושב שתוך שבו-ע-שבו עייים נסיים את חיסון כל הבקר בארץ. אחר כך אנו חושבים לחסן גם את העדרים אצל הערבים.

אשר לגידולי עדרים במסך הקיבוצי: נכון מעורר הבקר אינו גדול, ואיננו גדול לא רק במסך הקיבוצי. הוא איננו גדול במסך הוותיק בכלל. הסיבה היא, שבין כל ענפי החקלאות, הענף הזה עכשיו פחות רנטבילי, ולכן המסכים עושים סלקציה חריפה מאד. יש כמה גורמים הקובעים את הרנטביליות. בענין זה יש עוד במסך החקלאות חילוקי דעות בין האנשים שחיים בעיקר את ענין הבקר לבין מתכננים אחרים של המסך, שרואים גם את הצדדים האחרים של המסך הישראלי ורואים מה שטח הקרקע שאנו יכולים להעמיד לייצור אלף ליטר חלב.

הפציאות למעטה כיום היא זו, שיש סלקציה. איננו יכול להגיד שהיא חסורה מידי. קשה מאד בכל מקרה לקבוע בדיוק, כי תנובה של פרה אינה קובעת את הפוטנציאל שלה. כך סליצור פורטולה כזאת, אין זה דבר כל כך פשוט. אבל עובדה שבמסכים הוותיקים הרפת כמעט שאינה גדלה.

נכון שיש פיתוח סזורז מאד של גידול בקר לבטר. מגדלים עכשיו כמעט את כל העגלים שנולדים בארץ (כ-15 אלף) וזה יכול לתת 6000 טון בטר לשנה. יחד עם זאת מפתחים בטר מגזעים מיוחדים שהבאנו אנו מאמינים כי בטווח השנתיים הקרובות תגדל במידה רבה אספקת הבטר המקומי. קשה להגיד באיזו מידה נספק את התצרוכת, כי איש לא קבע אותה. אם לדבר על מנה צנועה, צריך לראות שבמסך השנה-שנתיים הקרובות נספק בטר מטלטה-ארבעה סקורות בארץ. נספק בטר מעורר החלב, על ידי גידול העגלים והסלקציה של הרפת. בממוצע 20% מהפרות מתחלפות כל שנה בארץ והן נטחנות ונותנות כ-4000 טון בטר. תוך שנתיים, במידה שהעגלים שהתחילו לגדל יגיעו למסקל שלהם, הרפת תספק 10 אלפים טון בטר חיי. בעוד הצאן אנו מקוים להגיע ל-2500-2000 טון. היתר נספק בבטר עוף, שגם הוא מתחלק לשני חלקים. אם יש לנו 3 מיליון תרנגולות, הן מייצרות מלבד הביצים - 6-7 אלפים טון בטר עוף. החלק השני, זה גידול עופות לבטרי, שהוא יותר זול מאשר בטר הבקר, מחיר ק"ג בטר בקר בטוק החפשי הוא 5-6 לירות, ומחיר ק"ג בטר עוף טרוט הוא כ-3 לירות. בטר העוף הוא עכשיו הבטר הזול. התעסיה של בטר עוף בגזעים כבדים הביאה לידי כך, שאפשר לייצר בטר זה במחיר יותר זול מאשר בטר בקר.

ח"כ לוז טאל מה חלק האטראי השחור בתוך האטראי הכללי במטקים. אינני יודע אם מישהו יכול לקבוע מה בכלל היקף האטראי השחור. התחלנו בסיתוף פעולה עם בנק ישראל במחקר של מצב האטראי בהתייחסות. הובטחה תמיכה ועזרה של ארגוני ההתייחסות למחקר הזה, וייתכן שתוך כדי מחקר זה אפשר יהיה להגיד משהו גם בעניין זה, שכיום אין לנו עליו שום נתונים.

מה שנוגע ליצוא החקלאי, הסיכויים בדרך כלל הולכים ורבים. מדי פעם מתגלות אפשרויות נוספות. התברר החורף שיט יסוד ליצוא של ביצים. בודקים אפשרות לשלוח גם ביצי דגירה לאירופה. אינני רוצה להוסיף הרבה על עניין הבטנים. סבורים שהיצוא השנה יסתכם ב-3 אלפים טון, שזה כמיליון דולר.

ח. למדון: מה קרה עם הסכסוך בטוח זה?

ח. גבתי: נקבע מחיר מסויים שאיפשר את היצוא, ואחרי שבטלח חלק מהבטנים הופיעו בארץ צרכנים שהיה להם חשבון לשלם מחירים מפורלפלים ביותר בעד הבטנים לכל מיני תעטיות: חלבה וכו'. על ידי כך הקפיעו את המחירים. על זה אפשר להתגבר רק בדרך אחת: לייצר כמות בטנים, שתספיק גם לפיצוח וגם ליצוא.

עסינו כמה טלוחי ניסיון של עגבניות. אין לנו עוד חומר טוטסך, שלפיו נוכל לדון על האפשרויות. הולך ומתרחב יצוא הפרחים, ובעיקר פקעות. השנה מכפילים את שטח הפקעות. הולנד היא ארץ קלאסית לייצור פקעות, אבל התנאים האקלימיים שלנו מאפשרים לנו ליצור בקצב מהיר יותר, בו בזמן שבהולנד הם זקוקים לסתי עונות. עכשיו החלה עונת יצוא תות הסדה. הכינונו שטחים די גדולים בהם מגדלים את התות תחת זכוכית. יש אפשרות לפתח ואנחנו לאט-לאט לוטדים את הדברים ומתקדמים כל שנה קצת יותר.

ס. לוז: בעניין התכנון החקלאי שאלתי, למשל: בדרך כלל התכנון שנתקבל כמעט וגזר על עופות; חל שינוי בטוח זה; יכול להיות שגם לגבי גידול בקר חל איזה שינוי.

ח. גבתי: בטרכו לתכנון לא הסתמנו לעת-עתה סינויים סיוחדים. התכנון לשנה זו נעשה לפי הקויים הקיימים בתקנונים מסויימים. בודאי נצטרך לקראת תס"ז להביא בחשבון את התיקונים שיט להכניס בכמה שטחים - גם בקטר עם בעלי-חיים וגם בקטר עם גידולי סדה מסויימים.

ידענו כבר מזמן שהתכנון החקלאי, במידה שהוא מבוסס על פיריון העבודה, מחייב תוספת גדולה של כוחות חקלאיים. יש התקדמות מסנה לשנה בפיריון והוברר שזה מחייב להכניס תיקונים גם בתכנון כוח-האדם בחקלאות. הטרחק בינינו ובין אר"הב בכמה ענפים - בעיקר אלה הקטורים בעבודת ידים - הוא רב. אין פלא בכך, כי הנסיון של האנשים שלנו והידיעה שלהם אינם יכולים להסתוות עם ניסיון וידיעה של פועלים חקלאיים ותיקים. אבל נעשות פעולות ויש התקדמות מסנה לשנה.

בקטיף הכותנה, ההנפק של פועל בארץ הוא בין שליט לרבע של הספק פועל בחו"ל. עם פועלים פנויים עושים כ-150-200 ק"ג ליום. אנו מתכוונים להביא פועל מומחה, שילמד את העבודה. אנו מביאים השנה מכוזה אחת לנסיון. גם כשתעבודנה מכוזות, שטחים גדולים של כותנה יצטרכו לעסות בידים. בשנה שעברה כשהיו לנו 3000 דונם כותנה ו-40 אלף דונם בוטנים כבר הורגט מחסור בידים עובדות. השנה יהיו לנו 25 אלף דונם כותנה ו-60 אלף דונם בוטנים ואינני יודע מה יהיה מצבנו מבחינה זו. בטנה זו בוצע גם הקטיף ביתר-פיריון.

בית-החרושת לסוכר - לפי כל הידיעות שבידינו יהיה מוכן לפעולה באביב הבא. אז יש לנו עונה נוספת של עבודה, שמתחילה בראשית טאי ונמשכת עד סוף יולי, גם פה ודאי, בחלק יסתמנו במכוזות אבל בחלק ניכר תהיה עבודת ידים. מבחינה זו החקלאות הגיעה למצב, שבטנים הבאות היא תספק עבודה כמעט ללא הפסקה בכל חדסי השנה.

אנו עוסקים זו השנה השלישית בנוסיון גידול-קפה. הוא גדל ומתכוננים לקראת הינה הבאה לנסוע מטע ראסון נסיוני, של כמה עשרות דונאטים בסביבת רחובות. עוד טוקדם לומר מה יהיה טיב הקפה. ננסים זנים סטבורים כי סתאטיים הם. יבואני הקפה מעוניינים בכך, והם בעיקר מטטנים את הנסיון הזה.

ביחס לתה, אנו מתחילים עכשיו לעשות משהו, לאחר שפסלחת שלנו שחזרה מטוסקבה דאתה טסם מגדלים תה באיזורים דומים לארץ, וכן ביפאן. מתחילים בזה עכשיו ועברו בודאי כמה שנים עד שנלמד את הענין.

ענין תחנת הנסיונות: ח"כ אריאב שאל אם יש צורך ב-1700 דונם פרדם לצרכי ניסויים. בודאי שאין צורך בטסח כזה, אבל בטסח שהוקצב יסנו טסח כזה של פרדם - לא רצוף - קתוך טסח של 2800 דונם. התחנה מעבדת לעת-עתה את השטחים שאינם נטועים וטסח לא גדול טסח הפרדסים. טסח זה כולו מיועד לתחנת הנסיונות, מפני שאי-אפשר בתוך טסח של כ-3000 דונם להכניס פרדסים פרטיים, אנו טוענים שהמדינה חייבת לראות גם את ההתפתחות בעתיד, והסקום שנקבע לתחנה מרכזית בארץ צריך להיות בעל רזרבה מסויימת. מעת מעבירים את הכל לבית-דגון.

בקטר למכסת הקרקע, לא היה ברור לי מה כוונת הסאלה.

ח. אריאב: אנו רואים בעיבוד אינטנסיבי יש חקלאות ויש תוצרת חקלאית, אבל לא צריך חקלאים רבים כדי להוציא תוצרת זו. הסאלה היא, אם בקטר עם מכסת שנותנים להתיסבות החדשה - הטסח מספיק, ואם נפתור על ידי כך את שאלת ריבוי התוצרת ולא את בעיית ריבוי החקלאים.

ח. גבתי: כשאנו אומרים: חקלאות אינטנסיבית, אין פירוט הדבר שטסקיעים בדונם פחות עבודה מאשר בחקלאות אכטטנסיבית. פירוט הדבר הוא: יותר עבודה - יותר תוצרת. המכסה שנקבעה לחקלאות נקבעה על יסוד של חקלאות אינטנסיבית. לפי התכניות השונות של המטקים, עד עכשיו יחידה היתה בת 25-30 דונם, ובטסחים מסויימים מדברים על יחידה בת 35-40 דונם.

ח"כ לוז עורר שאלה של פרודוקטיביות העבודה שלנו. כולנו טודאגים מזה וחותרים לקראת פריון עבודה יותר גבוה. ברור שבמידה שאתה מגיע לכך אתה מייצר אותה תוצרת בפחות אנשים. כשעטינו חטבון, כמה יחידות צריך להוסיף על חטבון בורמות העבודה הקיימות - הגענו לתוספת של 40 אלף יחידות, סתוך הבאה בחטבון של ההתקדמות בטסח זה, יס מי לעטה את החטבון - שיכול להיות ס-25 אלף יחידות יתנו אותה תוצרת. ברור ס-40 אלף היחידות הקיימות היום פלוס 25 או 20 אלף - זה מה שנחוצך יהיה לפחות בשביל לייצר את התוצרת הדרושה לנו.

גם מה אין לקבוע מספרות, כי נצטרך תמיד לחתור לאינטנסיפיקציה של החקלאות. הדבר תלוי גם באפשרויות היצוא שלנו. לכסל, בדונם פקעות אתה טסקיע עבודה פי 3 או 4 מאשר בדונם כותנה. מה שאנו יכולים היום לקבוע, זה על יסוד דברים שאפשר לדבר עליהם בודאות על היקף הייצור שלנו.

ח"כ ציזלינג שאל שאלות אחדות בקטר עם מדיניות מחיר המים לגבי יטובים, שמחיר המים טם גבוה. אני יכול לומר שיש על כך דיונים. לעת עתה בעסות פעולות פרטיזאניות באיזורים שמחיר המים טם כל כך גבוה שאיננו נותן אפשרות להשתטס בהם. טם יש הסכם של מחיר זמני נמוך, אבל יצטרכו לטצוא את הדרך איך לכל את ענין אספקת המים באיזורים הקטים האלה.

אשר לשאלת ח"כ אריאב, אם לא נוצלו מי, סקורות בסנה האחרונה בגלל חוסר תקציב; סקורות יכולה היתה בסנה האחרונה לספק לפחות עוד 10% מים לו הסתייטבים היו, מוכנים לקבל אותם. הפיגור חל במקומות מסוייטים בגלל חוסר אפשרויות הסקאה. היו ודאי מקרים רבים סיטובים לא ניצלו את כל המים שהיו יכולים לנצל בטסח ההסקאה שיש להם, בגלל כל מיני סיבות.

ח. אריאב:

האם לפי דעתך, היחס בתקציב הפיתוח עכשיו, של הלואה ל"מקורות" כדי לסדר מים, והסכום הקטן ביחס לקניית מים, הוא מתאימו? אני מדבר על סידור רשת המים.

ח. גבת:

הסכום שהוקצב לניצול המים איננו מספיק. רק רק סיכויים שבכל זאת נוכל לעשות יותר ממה שנעשה בתקציב הזה הודות לכך, שיש עכשיו בארץ מלאי גדול של צינורות ושל פלדה לצינורות, שייתכן שאפשר יהיה להגיע לידי הסכם עם בעלי בתי-חרושת לצינורות או עם חברת השילוסים - שאסבר יהיה להעמיד לרשות המסכים שהיו מוכנים לקבל יותר מים, כמות מסויימת של פלדה, נוסף על מה שיטנו בתקציב הפיתוח.

ח"כ ציזלינג שאל בקשר ליחידות מכניות איזוריות שנזכרות בתקציב הפיתוח. כדי לנהל מסק אינטנסיבי הגענו למסקנה שצריך לעבוד את הקרקע בצורה יותר טובה ממה שאנחנו מעבדים, וזה מחייב עיבוד בכלים יותר גדולים ומטובכללים, שאין צורך שכל מסק יחזיק לעצמו. ליד המועצות האיזוריות תוקמנה איפוא יחידות אלו, שיטטטו את הסביבה כולה והכנסנו את הכסף לתקציב הפיתוח, למתן הלואות לגופים שירכסו את הציוד. הכוונה לחריש עמוק, הכשרה, ניקוז וכו'.

ח"כ לוז שאל על המכון לסיבים ולמוצרי יער. מכון זה עוסק בעבודות מחקר טובות בקשר עם עיבוד תעשייתי של סיבים ועץ. ראינו אפשרות להקטין את תקציבו השנה, כי בטנה שעברה היו כמה הסקעות חד-פעמיות לרכישת ציוד ומבנים, שאין בהן צורך השנה. אבל היקר העבודה נשמר.

המכון עסק בבעייה של ניצול הגומא, והם טוענים שהגיעו לתוצאה וטייצרים לוחות בידוד מגומא. עד לפני שנתיים השימוש בעץ היה רחב אצלנו. טאז קם בית-החרושת לנייר בארץ, הבעייה שלנו היא, איך לייצר עץ למטרות אלו. יש תכנית של מטעי אקליפטוס גדולים בנגב. בארץ אין לנו עץ שבא בחשבון בשביל נייר, מלבד האקליפטוס.

יש סיכוי שנעבוד באריזה לקרטון, במקום עץ. אם זה יסתכם, זה יכול לחולל מהפכה. יש תכנית להקמת בית-חרושת לנייר מסק. המכון הזה בודק את אופן הייצור של נייר-קס, שאנחנו באופן מיוחד טועניינים לנצל את מקלות התירס לשם כך, וגם ניצול סוגי עץ אחרים. היינו רוצים שאם להגיע לניצול האסל בנגב, והמכון פועל בטוח זה.

ח"כ ציזלינג שאל בקשר להסקעת חברות הפרדסים. אין לי הטטפרים האלה תחת ידי. אני רק יכול להגיד, שמתקציב הפיתוח חברות אלו מקבלות אותם הסדמים שמקבלים כל הנוטעים האחרים, לשם סידור אינטסטלציה, שתילים וסכוכים אחרים לעיבוד בשנתיים הראשונות.

קיימות ועדות טובות בענייני קרקעות. יש יותר כדי רטויות ויותר מדי פיצול בטוח זה. למעשה ריכוז פעולת הועדות האלו היא במשרד החקלאות, שמחלקת הקרקעות שלו מסמסת כעין טוכן לכל הפעולות הקטורות בקרקעות. אבל ודאי שלאורך ימים אין כל הגיון להמשיך את המצב הזה, כשיש כמה בעלי-בתיים על אדמת ישראל. שמעתם ודאי על הצעה שבאה מצד הסוכנות והקרן-הקיימת, על הקמת רשות מיוחדת בעניין זה.

בקשר עם העברת התחנה לבית-דגון: הבקורת נגד ההעברה היתה מצדדים טובים. מבחינת המצב האובייקטיבי של הדברים, כשנסמעה הבקורת טונתה ועדה אובייקטיבית שמצאה כי אין דרך אחרת מלא להעביר את התחנה ככל האפשר יותר מהר למקום זה.

אין לי תשובה לשאלת ח"כ ציזלינג בעניין עיכוב גרעין הקיבוץ-המאוחד טלעלות לאילת. משרד החקלאות לא עסק בזה ואינני יודע מה להגיד על כך.

א. הרצפלד:

בקרתי במכסורת ומה שראיתי טטטח מאד: מצאתי בית ספר לתפארת וגם פנימיה ומאה תלמידים לתפארת. אבל הלכתי לעבודה העיקרית, היסודית: הדיג. מדוע צריכים היו לעשות את כל ההסקעות האלו ולסכוח את העיקר?

ראיתי שהטעגן שקיים שם - כאילו אינו קיים.
מביא את הטפילות והן עומדות בחיפה. פירוש הדבר - הרס המספחות
האלה. מצאתי שם 72 מספחה. אני שואל, מדוע אין בתקציב סכומים שיכולים
לקדם את העסקת הטעגן וסידורו הכל יטנו והעיקר של המלאכה לא נעשה.
אני מבין שגם הסוכנות שותפה לכך.

שאלתי: מה חושב משרד החקלאות לפעול בשטח זה
הסנה? באילו מידה בוכל לתקן, ועוד הסנה תוכלנה לעגון שם כמה טפילות.

יש לי כבר מסורת בת-שנים, שאני מדבר על מקלטים,
והדבר אינו נקלט. אבל הפעם אני מדבר על שאלה בו ערת שמדברים עליה
בכל מסק - וזה ענין המסירה. אני רוצה שגורל הענין הזה לא יהיה
כגורל המקלטים. אין על מי להטיל את זה. לזה טוכרחה להיות תשובה.

אני מציע לבענין זה לא נעבור בסתיקה. מישהו
צריך לתת תשובה, או שיטילו את זה על כל המטרדים באופן מקובץ.

בססחים אחרים באמת חלה התקדמות רבה, גם בנוגע
לכבישים, טלפונים ותאורה. באה התקדמות ניכרת אבל ביחס לזה לא זזנו
במאומה. הוסיפו פה וחס משהו, אבל עיקר העומס מוטל על המסק.

הישיבה נבעלה בשעה 13.00